

Anti-pestprotocol

Januari 2022

1. Inleiding

Het anti-pestprotocol van de Tweemaster is geschreven voor ouders en leerkrachten. In hoofdstuk 2 t/m 4 leest u hoe groepsvorming in de klas tot stand komt, wat we onder pesten verstaan en hoe we het met school en ouders kunnen herkennen. In hoofdstuk 5 beschrijven we onze aanpak bij signalen van pesten en om het pesten tegen te gaan.

Pesten zal helaas niet uit te bannen zijn. Ook niet uit de scholen. Wel hopen we dat, indien er signalen zijn van pestgedrag op de Tweemaster, we erop tijd bij zijn en het in gezamenlijkheid met ouders en school kunnen stoppen. Dit protocol zal dan helpend zijn. Ons doel is dat de kinderen altijd terug kunnen kijken op een fijne schoolperiode waarin ze zich geborgen hebben gevoeld.

2. Groepsvorming

Groepen maken altijd een aantal fases door. Deze fases van groepsvorming vinden plaats in elke groep, dus ook in je schoolklas. In deze fases bepalen de groepsleden bewust en onbewust hoe de groep zich zal gaan gedragen, wie de leiders worden, of er een zondebok aangewezen wordt, enz. Bij elke fase hoort een bepaald verloop. Als je niet zou ingrijpen, volgt dat verloop de wetten van de groepsdynamica.

Door te anticiperen op het verloop, kun je het proces ombuigen ten gunste van een goed groepsklimaat. Dat laatste is handig, want dat betekent dat je na een tijdje een gezellige, goed werkende groep hebt. En in een goed werkende groep met een fijne sfeer heb je minder kans op probleemgedrag.

De fases in groepsvorming zijn:

- **Forming/verkenningfase:**
De groepsleden kennen elkaar nog niet, of als de groep vorig jaar al bij elkaar was, weten de groepsleden niet of alles bij het oude is gebleven. Hoe jonger kinderen zijn, hoe meer ze in de grote vakantie zijn veranderd. Het is een verkenningfase, die bij nieuwe groepen één à twee weken duurt en die bij groepen die elkaar kennen wat korter kan duren. De groep is in deze fase vaak nog heel rustig. De kinderen zijn meer bezig met zichzelf en hoe ze overkomen op de anderen. In deze fase zorgt de leerkracht vooral voor veiligheid. In deze fase gaat het om preventie van negatief gedrag.
- **Storming/positioneringsfase:**
De groepsleden weten ondertussen een beetje wat ze van de anderen kunnen verwachten. De grenzen van de eigen veiligheid zijn verkend en nu kunnen ze zich gaan profileren. "Mijn mening moet gehoord worden, ik ben er ook." Voor een buitenstaander is de groep rumoerig. Er zijn botsingen, onenigheid en ruzietjes. Dit hoort bij deze fase en hoeft niet verontrustend te zijn. De hiërarchie wordt bepaald. De leerkracht laat merken dat conflicten bij het leven horen, maar dat de manier van oplossen wel belangrijk is. Conflicten worden samen uitgepraat.

Het resultaat van de stormingperiode kan heel verschillend zijn. De ene groep wordt een positief samenwerkende groep, in een andere groep staat concurrentie en machtsstrijd voorop. Weer een andere klas valt uiteen in subgroepen of een hoofdgroep met enkele outsiders.

- **Norming/groepsnormen:**
De leiders die in de vorige fase boven kwamen drijven, bepalen hoe er in de groep met elkaar wordt omgegaan. Zij bepalen soms onbewust, soms bewust, de ongeschreven regels. Deze normen staan eigenlijk zo goed als vast en veranderen bijna niet meer. Het is dus zaak om als leerkracht te zorgen dat er positieve groepsnormen zijn ontstaan vóór deze "vaststaan." Dit kun je bewerkstelligen door de leiders een positieve rol te geven en door de groep bewust te maken van hun gezamenlijke kracht tegen ongewenst gedrag.
- **Performing/uitvoering:**
De groep is klaar voor het werken. De introductieperiode is voorbij. Deze fase gaat bij een groep die echt nieuw is, in na anderhalf tot twee maanden. Bij een groep die elkaar al kent kan deze fase al na twee weken ingaan. De groep keert naar de vorige fases terug als er bijvoorbeeld een nieuw kind in de groep komt, als een werkweek heel intensief beleefd wordt, als er een heel hevig conflict plaatsvindt, of als er een andere ingrijpende gebeurtenis plaatsvindt. Als leerkracht moet je nu niet denken dat de groep "af" is. Een goede groep vergt onderhoud gedurende het hele jaar.
- **Termination**
De groep nadert het eind van het jaar. De meeste leden zullen dat jammer vinden. Het kan zijn dat ze gaan mopperen op alles en iedereen. Zo wordt het afscheid minder zwaar, want het is immers niet zo leuk hier? Ook kunnen groepjes gaan klitten. Ze spreken ook vaak af elkaar snel weer te zien.
Als laatste kan er normvervaging optreden. Nu alles toch ophoudt, zijn de groepsregels ook niet meer zo belangrijk. Het is duidelijk dat groepen 8 deze fase heviger doormaken dan de andere groepen op school. Als leerkracht kun je wel begrip hebben voor dit proces, maar je moet er tevens voor zorgen dat de regels blijven zoals ze waren. Accepteer dus niet al het gedrag wat hieruit voortkomt en blijf wijzen op de afspraken.

3. Wat is pesten?

Pesten is systematisch (lichamelijk, geestelijk of seksueel) geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen.

Uit deze definitie zijn de verschillen tussen pesten en plagen te halen: pesten gebeurt systematisch en er is sprake van een ongelijke machtsverhouding. Het slachtoffer wordt niet (meer) geacht voor zichzelf op te komen en het pesten heeft desastreuze gevolgen voor het slachtoffer.

Signalen bij kind dat (digitaal) gepest wordt:

- Het kind is stiller.
- Het aantal vriendjes/vriendinnetjes minder/neemt af.
- 'Haat' andere kinderen of zegt dat kinderen hem/haar 'haten'.
- Vage psychosomatische klachten (pijntjes).
- Niet meer naar school willen. Niet meer willen gymmen. Niet op schoolkamp willen.
- Niet meer willen samenwerken.
- Blijft dicht bij de leerkracht.
- Schoolresultaten duikelen.
- Spullen van de leerling zijn ineens kapot of kwijt.

Signalen bij kind dat (digitaal) pest:

- weigert om met bepaalde mensen samen te werken
- zet zich af tegen de groep, speelt de baas
- pikt er snel zwakke plekken uit
- kan zich moeilijk inleven in anderen
- aanvaardt moeilijk regels en grenzen
- reageert vaker impulsief en agressief
- signalen van een dubbelleven: in de buurt van autoriteit is er niets aan de hand, op onbewaakte momenten misdraagt het kind zich

Tips voor ouders wanneer ze ontdekken dat hun kind (digitaal) wordt gepest:

- Complimenteer dat het kind naar u is toegekomen
- Een kind dat wordt gepest, heeft in eerste instantie behoefte aan steun
- Luister naar hem/haar en neem zijn/haar verhaal serieus
- Onderneem niet meteen actie
- Bedenk eerst (samen met je kind) wat de beste aanpak is
- Stap pas (na overleg met het kind) naar school en/of ouders en/of andere partijen
- Pak, bij digitaal pesten, het internet (of de computer of tablet) niet af. Het lijkt misschien een oplossing, maar het is oneerlijk om een kind zo'n zware straf te geven terwijl hij/zij eigenlijk slachtoffer is
- Overleg met de anti-pestcoördinator van de school over de te nemen stappen. De anti-pestcoördinator gaat na welke stappen en instanties beschikbaar zijn.
- Leg een dossier aan.

Digitaal pesten kan op veel manieren. Online pesten mensen en dus ook scholieren, elkaar door:

- Misbruik van privégegevens (zoals het stelen van wachtwoorden of het aanmaken van nep-accounts)
- Uitsluiting in whatsapp-groepen of andere chat-groepen.
- Het verspreiden van beeldmateriaal (zoals intieme foto's of filmpjes van mishandeling)

Kenmerken online pesten:

- Cyberpesten gebeurt bijna altijd anoniem.
- Cyberpesten is soms harder dan "gewoon" pesten: de dader voelt zich op internet veilig en ook vaak machtiger dan het

slachtoffer.

- Het slachtoffer voelt zich onveiliger dan bij gewoon pesten. Het pesten gaat door, ook na schooltijd in de thuisomgeving. En het pesten is overal, iedereen kan het zien.
- De impact van cyberpesten is vaak veel groter dan van gewoon pesten, omdat er veel meer toeschouwers zijn door het medium internet.
- Cyberpesten is zo goed als niet terug te draaien, want (op internet blijven de gegevens gewoon staan, zodat het slachtoffer er soms jaren later nog mee geconfronteerd wordt. Verwijdering op de eerste bron zorgt er niet voor dat de content ook op andere bronnen niet meer te zien is.

Adviseer uw kind om het volgende te doen bij cyberpesten:

- Reageer niet op de mails, berichtjes of filmpjes
- Bewaar alle mails, berichtjes of filmpjes. Sla ze op of maak er screenshots/foto's van. Het kan dienen als bewijsmateriaal
- Aangifte doen? Kijk dan op vraaghetdepolitie.nl
- Blokkeer degene die je lastig valt
- Staan de filmpjes of berichten op een website? Benader de eigenaar en vraag om het materiaal te laten verwijderen (maak eerst foto's als bewijsmateriaal)

4. De vijf partijen bij pesten

Bij pesten is sprake van vijf partijen:

1. De zwijgende middengroep bestaat uit vijf subgroepen:
  - de leerlingen die met de pester meepesten, omdat ze bang voor hem/haar zijn,
  - de leerlingen die mee pesten, omdat ze er beter van (denken te) worden,
  - de leerlingen die niet mee pesten, maar ook niets doen om een einde te maken aan het gedrag van de pester,
  - de enkeling die niet ziet dat er in de klas wordt gepest,
  - de enkeling met een hoge sociale status in de groep die het af en toe voor het slachtoffer opneemt.
2. De pester
3. De leerkracht
4. De ouder
5. De gepeste leerling

5. De aanpak van pesten op De Tweemaster

Voor het aanpakken van het pestgedrag wordt op de Tweemaster geen vast stappenplan gehanteerd. Er wordt per situatie een afweging gemaakt wat de beste aanpak is, zodat er op maat hulp geboden kan worden. Elke situatie vraagt om maatwerk, omdat elke situatie anders is.

Bij de aanpak zijn altijd de kinderen, de ouders van de betreffende kinderen, de leerkracht, de intern begeleider en/of de anti-pestcoördinator betrokken.

Mocht het pesten op straat plaatsvinden, dus niet op school, kunnen de ouders het beste contact opnemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken. Indien uw kind zich hierdoor niet veilig voelt in de klas, is het belangrijk de school in te lichten.

Op school wordt preventief gewerkt aan het voorkomen van pesten d.m.v. PBS (zie schoolgids) en verschillende groepsactiviteiten in de fases van groepsvorming (zie hfdst. 2). Tevens worden er in groep 8 jaarlijks lessen over mediawijsheid gegeven.

Jaarlijks wordt het WMK (werken met kwaliteit) afgenomen en elk halfjaar de vragenlijst van SCOL (sociale competentie observatielijst). Bij beide vragenlijsten worden vragen gesteld over sociale veiligheid. Deze lijsten zijn anoniem, maar geven de leerkracht wel signalen over mogelijke sociale onveiligheid in de klas.

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. Dit gaat altijd in gesprek met ouders, intern begeleider en directie. Indien de schorsing meer dan één dag is of het kind wordt verwijderd, is er altijd overleg met het bestuur en de inspectie.

In het leerlingdossier van gepeste en pester worden aantekeningen gemaakt.

In speciale gevallen wanneer de klachten gaan over gevoelige zaken zoals pesten door leerkrachten, over de begeleiding of beoordeling van leerlingen, toepassing van strafmaatregelen, inrichting van de schoolorganisatie, seksuele intimidatie, discriminerend gedrag, agressie en geweld kunt u het beste contact opnemen met een contactpersoon van onze school. Samen streven we naar een goede oplossing. De contactpersonen van onze school zijn R. Hoogduin en D. den Hollander. Zij coördineren de hoor en wederhoor en adviseren in een traject. De contactpersoon kan verwijzen naar de externe vertrouwenspersoon en/of klachtencommissie.

De gegevens van de contactpersonen van de Tweemaster zijn:

- Robert Hoogduin, groepsleerkracht, rhoogduin@detweemaster.com
- Dick den Hollander, groepsleerkracht, ddhollander@detweemaster.com

Voor seksuele handelingen, agressie, verwaarlozing en dergelijke, kunt u het beste contact opnemen met de aandachtsfunctionaris van de school. De gegevens van de aandachtsfunctionaris zijn:

- Mariëlle Duurkoop, intern begeleider en aandachtsfunctionaris, mduurkoop@detweemaster.com

De school beschikt over een specialist gedrag/anti-pestcoördinator. De gegevens van de anti-pestcoördinator zijn:

- Mariëlle Duurkoop, intern begeleider en anti-pestcoördinator, mduurkoop@detweemaster.com

Pesten: waar kan ik terecht?

